

Z cizích revuí.

PRZEGLĄD KAWALERYJSKI, roč. XV, čís. 4 (150), duben 1938.

Mjr. dypl. Wacław Zatorski: Stan wojskowości mongolskiej za czasów Czyngis-chana. (Organisace mongolského vojska za doby Čingischánovy.)

S hlediska vojensko-historického je tento článek velmi zajímavým dokladem vysoké vojenské úrovně tehdejších mongolských národů na konci 12. a na počátku 13. století, pokud jde o organizaci a vojenské umění.

V úvodu se zabývá autor geografickým rozložením tehdejších mongolských plemen a politickým vývojem velké mongolské říše, který vrcholí nastoupením vlády chána Temučina, syna chána Jesugeje.

Všeobecný sněm vládců všech mongolských plemen zvolil ho r. 1206 chánem všech chánů a propůjčil mu titul Čingischán.

Čingischán pojal myšlenku státi se vládcem světa. Svůj plán rozvrhl na 18 dobových etap (vojenských výpadů), ale smrt r. 1227 udělala kříž nad jeho dalšími výboji.

Svým nástupcům zanechal říši, která zaujímal Mongolsko, Mandžusko, sev. Čínu a Indii, Iran a velkou část nynějšího asijského Ruska. Jeho armáda nebyla nikdy větší než 230.000 mužů. V srovnání se silami protivníků, s výsledky jeho výbojů a velkými vzdálenostmi, na kterých jeho armáda operovala, jsou to síly celkem slabé.

Úspěchu dosahoval rychlostí a pohyblivostí své armády, jejíž jádro bylo jezdecké. Mongolský jezdec a kůň měl všechny charakteristické známky kočovníka. Tvrdé podmínky života na stepi učinily z obou výtečný vojenský a bojový prostředek, jehož největší předností mimo odolnost a statečnost byla nízká životní úroveň, spokojující se často stepními kořínky, lišejníky a někdy i pitím koňské krve.

První předvojenskou výchovu dostal voják již jako děčko na stepi, další výcvik vykonal ve vojenských jednotkách, jejichž odolnost a bojová schopnost byla v čas míru udržována pořádáním velkých lovů, jejichž organizace a účel se dají přirovnat k dnešním závěrečným cvičením.

Taktická koncepce Čingischánových výbojů byla dána nutností výživy velké jezdecké armády. Proto směry jeho výpadů byly řízeny tak, aby zasahovaly největší pastviny.

Armáda žila zásadně z místních zdrojů a jen malá počáteční výbava (skládající se z dávky prosa nebo mouky, syrového vysušeného masa, nakrájeného na tenké plátky, sýry v malých kouscích) byla železnou zálohou potravin.

Účelnost byla i ve výstroji jezdce. Měl čapku (v zimě kožíšninovou), bluzu zapínanou na boku, kalhoty a vysoké boty. V zimě dostal dlouhý beraní kožich, sahající přes kolena. Pás byl kožený, pobitý stříbrem nebo jiným kovem.

Prádlo bylo z čínského hedvábí (hrubě tkané) a na sedle v torbách byly uloženy niti, šídlo, dratve, záložní tětíva k luku, vosk k natírání tětív, pilník k broušení stěl a záložní prádlo.

Na zadku sedla byl připevněn vak, v kterém měl uloženu železnou dávku sena, záložní části výstroje, sekyru na dřevo, srp na kosení trávy, sítko na cezení vody a měděný kotýlek na vaření stravy. (Tohoto vaku se užívalo též jako prostředku k přeplování fek.) Mimo to měl nádobku na 2 l kumysu nebo vody.

Výzbroj vojína se řídila jeho použitím buď jako lehkého nebo těžkého jezdce, pěšáka atp.

Pro nedostatek vlastního průmyslu byla výzbroj dodávána ze zahraničí, a to z Číny, Koreje a z Japonska.

Těžký jezdec byl vyzbrojen útočně. Měl pancíř (kožený), přílbu a brnění pro koně. Vše bylo z buvolí kůže, pálené v ohni a pokryté čínským lakem. Přílba byla vzadu protažena, aby chránila šíji.

Útočnou zbraň byla šavle, kopí, čagan, topor a sekera.

Lehký jezdec neměl pancíře ani brnění pro koně. Jeho výzbroj byla šavle, oštěp a dva luky. Ty byly buď turkestanské nebo čínské. Rozdíl byl v materiálu a velikosti.

Základem organizace byly rodové jednotky, vedené rodovými vůdci. Byl zaveden systém desítkový. Nejmenší jednotkou byl „juz“ — družstvo o 10 lidech. Deset družstev tvořilo „om“ — eskadronu, z desíti eskadron byl tvořen „hezar“ — pluk a z desíti pluků vznikl sbor — „tumen“. Sbor byl největší jednotkou a byl rozdělen na dvě divise „husígu“. Velitelské poměry byly uspořádány tak, že na př. velitel eskadrony (pluku atd.) byl současně velitelem desáti jednotky, tvořící organický svazek. Na příklad velitel sboru byl současně velitelem svého pluku (obyč. rodového nebo plemeného) a ten byl do jisté míry jeho tělesnou stráží.

Rody a menší plemena tvořily družstva, eskadrony a pluky. Naproti tomu jen zřídka tvořilo jedno plemeno celý sbor, aby bylo zabráněno lehkosti vzpoury. Zásadně sbory byly utvořeny z několika plemen, aby tak byly již v zárodku potlačeny separatistické snahy jednotlivých plemenných vůdců.

Z organizace vidíme, že armáda Čingischánova byla vlastně národem ve zbraň.

Disciplina byla velmi přísná. Tresty byly jen tělesné, největší trest byla smrt.

Tělesné tresty se pohybovaly od 3—70 ran knutou nebo kyjem. Důstojníci byli trestáni knutou, prostí vojíní kyjem.

V boji mělo družstvo (juz) vzájemnou odpovědnost. Projevil-li zbabělost anebo neposlušnost jen jeden člen, bylo trestáno celé družstvo, když ostatní přečinu nezabránili.

Vyšší velitelé byli trestáni smrtí, když nesplnili svůj úkol — třebaže chtěli při tom pomoci sousedovi. Mělo to za následek, že se každý snažil provést daný úkol stůj co stůj vlastními prostředky a nespolehal na pomoc sousední jednotky.

Důstojnický sbor tvořili jednak rodoví náčelníci, jednak byl doplňován povyšováním vojinů, kteří mimo vojenskou zdatnost osvědčili i vojenskou chytrost a rozvahu. Odznaky důstojnické byly kovové štítky (měděné, stříbrné a zlaté).

Za statečnost byl každý (i vojin) odměněn řádem (vyznamenáním).

Mimo obyčejné jednotky byla zvláštní elitní organizace — garda. Ta měla počty sboru a byla rozdělena na dva oddíly, jejichž úkolem byla denní nebo noční strážní služba.

Lehkooděnci (lučištníci) v síle dvou pluků tvořili denní stráž, těžkooděnci (vyzbrojení meči) v síle 8 pluků tvořili noční stráž.

Tato garda byla (mimo onu strážní službu) zálohou chánovou; používal ji jen v rozhodujícím okamžiku bitvy. Byla sestavena jen z příslušníků rodové šlechty. Nejnížší hodnost prostého gardisty odpovídala velitelskému stupni velitele družstva. Garda byla též školou pro velitele.

Pěchota a technické jednotky byly organizovány později a jejich organizaci si vynutily teprve podmínky obléhání tvrzí a měst.

V každém sboru byl proto později 1 pluk pěchoty o 500 lidech. Pěchota byla pomocnou zbraní pro lehké jezdecktvo. Ale armáda Čingischánova měla i horskou brigádu pěchoty (2 pluky po 1000 lidech) z plemene Bekirin, které sídlilo v horách.

Do bitvy se sešikovalo jezdecktvo v několika sledech do hloubky. Každý sled byl zajištěn předvojem. Každý šik tvořil střed a pravé a levé křídlo. Úkolem předvoje bylo vláskati nepřítele na bojový sled šiku.

Jednotlivé pluky byly uspořádány do hloubky a do šířky, při čemž frontu pluku tvořilo 100 jezdců, hloubku 10 jezdců. Rady byly volné, aby se i jezdci zadnějších řad mohli účastnit boje.

Záloha byla vždy daleko vzadu a ukryta v terénu, aby její zásah působil překvapením.

Předvoje (zajištění) tvořilo vždy lehké mongolské jezdecktvo, bojový sled byl složen z jezdecktva poddaných nebo spřátelených států, promišeného lehkým jezdecktvem mongolským, v záloze bylo vždy těžké jezdecktvo mongolské. Boj začalo lehké jezdecktvo, útočící v několika sledech a snažící se o oboustranné obchvácení nepřítele. Útok tvořil půlkruh s vysunutými konci. Když nebylo možné oboustranné obchvácení, útočilo se alespoň na jedno z nepřátelských křídel. Když ani to nebylo možné, hledělo lehké jezdecktvo zdánlivým, ale organizovaným ústupem vyláskati nepřítele k pronásledování, a jakmile nepřátelský útok dostal hloubku, ústup přestal a začal útok na oba boky nepřítele.

Každý oddíl, který manévroval tímto druhem ústupového boje, měl pevně stanovenou čáru, kterou nesměl na ústupu překročit. Čára byla vyznačena v terénu buď rozestavením důstojníků od štábu nebo barevnými praporky. Jakmile této čáry bylo dosaženo, oddíly se zastavily a přešly v útok, jehož se účastnila i záloha.

Velelo se jen signály trubkou nebo píšťalou.

Velitelé sboru se nezúčastnili bitvy. Byli v týlu na výhodných pozorovatelnách a tamodtud řídili boj podle situace.

Čingischán jako absolutní monarcha byl i nejvyšším velitelem. K podpoře měl vojenskou radu, která řídila administraci i techniku (výcvik) vojska. Do oboru práce této rady ještě patřilo: vypracování operačních plánů, provedení mobilisace, koncentrace armády a zásobování v poli.

Vyšší velitelé měli štáby, jejichž organizace byla úplně moderní. Šéfem štábu byl starší důstojník. Jeho spolupracovníky byli důstojníci zvláště pro tuto službu školení. Každý z nich musl znáti i cizí řeči.

Působnost štábu by se dala přirovnati k činnosti dnešního 1., 2. a 3. a 4. oddělení štábu.

Vedle početní změny sborů přesunovali a navzájem vyměňovali oddíly sborů, aby nenastala ve sboru velká převaha jednoho kmene, řídili výzvědy a propagandu, často sami vyjížděli do operačního pásma, aby si na místě opatřili zprávy.

Nejlépe vybudováno bylo dnešní 4. oddělení. Nejstarší důstojník řídil celé zásobování armády, doplňování materiálem, staral se o zásobování kumysem, vodou, pící atp.

V armádě Čingischánové bylo postaráno i o dobré spojení; bylo organizováno na základě jezdeckých relé.

Výkony ordonančních jezdců a běžců byly úžasné. Výkon jednoho jezdce dosahoval bez odpočinku až 150 km v sedle, při čemž vzdálenost 300 km mohla být ujeta za den.

Článek je vlastně dokladem starého pořekadla Ben Akibova, „že nic nového pod sluncem“.

Aj.

Různé zprávy.

Motorisace jezdeckta v cizině.

„Krasnaja Zvezda“ a „Die Kraftfahr-kampfftruppe“ z února 1938 přináší shodnou zprávu o novém vybavení francouzského jezdeckého dělostřelectva motorovými prostředky. Z nich je patrné, že jezdeckto dostalo mechanisované baterie. Každý pluk má prý jednu baterii o dvou četách po třech dělech. Při útoku doprovázejí baterie útočné jezdecké sledy a zastavují se jen při střelbě. Zpravidla se střílí přímo a nutno šetřiti municí, protože při stálých změnách postavení je ztíženo zásobování mechanisovaných děl střelivem.

Předpis pro použití tohoto dělostřelectva také předvídá vzhledem na jeho rychlost vynětí dělostřelectva ze svazu pluku a jeho soustředění u divise. Jednotlivé čty nebo děla mají vždy volit palebná postavení skrytá leteckému a pozemnímu pozorování a musí být mezi

nimi udrženo vždy řádné spojení a s vlastní jezdeckou obrněnou vozbou.

Jde o pásové obrněné traktory s pevně namontovanými polními děly a lehkými houfnicemi. Toto doprovodné jezdecké dělostřelectvo je současně doprovodným dělostřelectvem jezdecké ŮV. Zkušenost totiž ukazuje, že každé mechanisované doprovodné dělostřelectvo nemůže dostačit rychlosti jezdeckta a není nikdy v okamžiku potřeby v palebném postavení včas.

„Times“ (10/37) přináší zprávu, že u motorisovaného dělostřelectva a mechanisovaného jezdeckta, ač tam byli odstraněni koně, zůstalo u každého oddílu 9—12 služebních koní pro jezdecký výevik důstojníků a že na každého koně připadají 2—3 důstojníci. Tím si zajišťuje armáda jezdeckou schopnost důstojníků a udržuje kontakt s hipickými zbraněmi.

Škpt jezd. J. E. Šraml.